

ВРІВНОВАЖЕНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Масленніков Є.І., Бутенко А.І.

У статті проаналізовано і представлено основні методи оцінки, управління та контролю за фінансовою стійкістю промислового підприємства та виявлені фактори, що впливають на рівень фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість підприємства забезпечує його платоспроможність і кредитоспроможність. Раціональна структура капіталу підприємства дозволить вчасно сплачувати за борговими зобов'язаннями, розширюючи при цьому діяльність підприємства за рахунок позикових кредитних ресурсів. Фінансово стійке підприємство має переваги над іншими суб'єктами господарювання в таких аспектах, як отримання кредитних ресурсів, інвестиційних коштів, підбір постачальників сировини, персоналу тощо.

Фінансову стійкість пов'язана з іншими аспектами фінансового стану підприємства: з рентабельністю діяльності, інвестиційною привабливістю, ліквідністю балансу.

Завдання оцінки фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності суб'єкта господарювання протистояти негативній дії різних факторів, що впливають на його фінансовий стан. Результатом такого аналізу повинен бути висновок щодо його спроможності здійснювати господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, а також вірогідність збереження такого стану підприємства [1, с. 267].

Аналіз останніх досліджень. Питання організації та управління системою фінансової стійкості промислового підприємства висвітлено в роботах таких авторів, як Бутинець Ф.Ф., Ткаченко І.П., Чувачалова І.А., Чувачалов О.А., Стеблецька Ю.І., Тютюнник Н.В., Саліна А.В., Гудзь Ю.Ф., Савицька Г.В., Кремень В.М.

Викладення основного матеріалу. Врівноважена система управління фінансовою стійкістю підприємства заснована на моделі взаємодії ресурсів, яка представляє собою чотири пересічні сфери, що утворюють безліч фінансових відносин так, що в центрі всієї системи знаходиться персонал (або людські ресурси). Це обумовлено тим, що в розвитку всіх фінансових відносин людина виступає єдиним їх початком (рис. 1). Представлена модель існує абстрактно, проте вона дозволяє, по-перше, продемонструвати взаємозалежність факторів, що впливають на ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства, які згодом і утворюють блоки ключових показників ефективності збалансованої системи показників, по-друге, показати характер фінансових відносин з приводу залучення ресурсів суб'єкта господарювання.

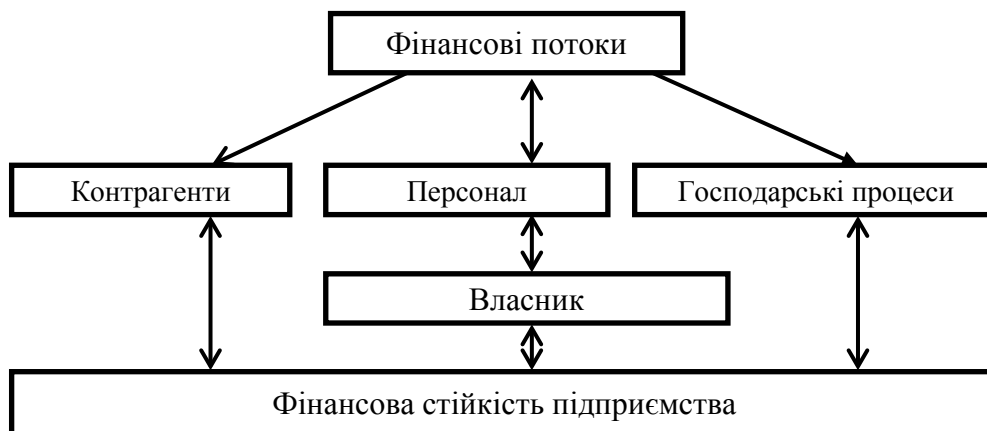

Рис. 1. Модель взаємодії елементів системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Реалізується збалансована система управління фінансовою стійкістю підприємства за допомогою механізмів орієнтаційного та пріоритетного управління фінансовою стійкістю підприємства.

Механізм орієнтаційного управління фінансовою стійкістю підприємства призначений для вибору домінуючих чинників для процесів регулювання рівня фінансової стійкості підприємства виходячи із його стратегічних цілей. На даному етапі, беручи до уваги запропоновану модель взаємодії елементів системи управління фінансовою стійкістю підприємства, проводиться пошук проблемного етапу в трансформації фінансових ресурсів суб'єкта господарювання і виявляються причини появи негативних чинників, що знижують фінансову стійкість підприємства. Якщо проблеми виникли у сфері трансакційних факторів діяльності: нестача фінансових активів, дефіцит фінансових ресурсів, низька капіталізація необоротних та оборотних активів і інвестиційно-інноваційна активність підприємства, то розглядаються ключові показники ефективності блоку «Фінансові потоки», якщо причина низької фінансової стійкості в недостатньому рівні рентабельності реалізації, то розглядаються ключові показники ефективності блоку «Контрагенти». Якщо спостерігається негативний вплив на рівень фінансової стійкості підприємства проблем в процесі трансформації: фінансових активів в ендогенні фактори діяльності та ендогенних факторів діяльності підприємства у витрати, тоді аналізуються результати трансформаційних факторів діяльності – «Господарські процеси». Результативність роботи персоналу розглядається при виникненні проблем в будь-якому блоці.

Після виявлення негативних чинників, що знижують фінансову стійкість підприємства, реалізується механізм пріоритетного управління фінансовою стійкістю підприємства, коли з проблемними суб'єктами на відповідних стадіях трансформації фінансових активів взаємодіють профільні підрозділи підприємства.

У складі абсолютних показників фінансової стійкості зазвичай виділяють групу показників наявності джерел формування запасів та групу показників забезпеченості запасів джерелами їх формування. Залежно від рівня забезпеченості запасів джерелами їх формування визначають тип фінансової стійкості [2, с. 108].

У розрахунку запасу фінансової стійкості перш за все здійснюється розрахунок точки безбитковості (критичної суми виручки, порогу рентабельності) у вартісному вираженні [3, с.588].

Таким чином, основна мета зрівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства полягає у своєчасному виявленні та усуненні чинників, що знижують рівень його фінансової стійкості, на всіх стадіях трансформації фінансових активів суб'єкта господарювання за допомогою декомпозиції стратегічних цілей для планування операційної діяльності та контролю їх досягнення.

У забезпеченні зрівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємств виступають наступні основні блоки:

Аналітичний блок – система формалізованої обробки облікових даних для цілей прийняття управлінських рішень в галузі управління фінансовою стійкістю. Аналітичний блок ґрунтується на теорії вартості підприємства.

Завдяки теорії вартості підприємства забезпечується побудова інтегральних моделей господарської діяльності, в якій управлінські рішення розглядаються в контексті впливу на величину ринкової вартості підприємства. Основним досягненням даних моделей є забезпечення кількісної сумарності ефекту від здійснення планових заходів між трьома основними блоками діяльності суб'єкта господарювання: 1) операційна діяльність; 2) фінансова діяльність; 3) інвестиційно-інноваційна діяльність.

Так, в рамках даної моделі можна:

- розрахувати оптимальну величину і структуру випуску і реалізації продукції з урахуванням еластичності попиту з різних ринків збуту, функції витрат по різним виробничим лініям, капіталомісткість окремих видів продукції та інших факторів;

- забезпечити розрахунок оптимальної величини і структури залучених джерел фінансування;

- кількісно визначити пропорції оптимального розподілу прибутку.

Обліковий блок – система документообігу для інформаційного забезпечення управлінських рішень (управлінський, маркетинговий та фінансовий облік). Під «обліковими блоком» розуміється система внутрішнього і зовнішнього документообігу, що забезпечує збір даних для цілей управлінського і фінансового планування фінансової стійкості підприємства, а також складання зведеної фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами обліку, включаючи розкриття інформації про суттєві факти діяльності підприємства. Слід зазначити, що облік може здійснюватися як у формі «паперового» документообігу, так і за допомогою впровадження програмного продукту.

Найбільш важливими моментами облікового блоку є: уніфікація даних (витрат, основних засобів і капітальних вкладень, фінансових результатів, оборотних активів, джерел фінансування); єдина система обчислення планових і фактичних параметрів для внесення в базу даних; стандартизація представлення даних: розробка форм звітності про фінансову стійкість підприємства для всіх зацікавлених груп користувачів.

Організаційний блок – структура управління (функції і регламент координації, супідрядності і контролю діяльності управлінських підрозділів) для забезпечення процесу управлінського і фінансового планування ступеня фінансової стійкості підприємства.

У найзагальнішому вигляді організаційний блок – це:

- кількість і ресурси управлінських підрозділів підприємства;
- функціональний розподіл діяльності управлінських підрозділів;
- регламент діяльності управлінських підрозділів (система підпорядкування та координації) для забезпечення динамічного (постійно повторюваного) процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Три основних елементи організаційного блоку – це:

- система руху інформації для планових і контрольних цілей;
- система співпідпорядкованості різних ланок організаційної структури в процесі збору та обробки інформації та прийняття управлінських рішень;

- система управління за центрами відповідальності (центри управлінських витрат, центри нормативних витрат, центри доходів, центри прибутку, центри інвестицій, центри інновацій), на основі цього визначення «ступеня свободи» керівництва різних підрозділів і побудова системи матеріального стимулювання в контексті системи управління витратами.

Останній момент дуже важливий, так як врівноважена система управління фінансовою стійкістю підприємства включає в себе не тільки планово-контрольну, а й стимулюючу функції (тобто менеджери підрозділів повинні бути зацікавлені таким чином, щоб їх поведінка позитивно впливала на фінансові результати діяльності підприємства в цілому). Для великих підприємств особливого значення набуває така функція управління фінансовою стійкістю (підвищення доходу власника) як створення ефективної системи мотивації та «включеності» в загальну стратегію розвитку підприємства окремих виробничих і збутових підрозділів, дочірніх та залежних підприємств.

Програмно-технічний блок – програмний продукт, що підтримує аналітичний, обліковий і організаційний блоки управління фінансовою стійкістю.

Якісне підвищення ефективності функціонування врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства досягається за рахунок використання комплексних програмно-технічних рішень, складових програмно-технічного блоку системи. В результаті впровадження програмно-технічного блоку стають можливими оперативна і достовірна оцінка ступеня фінансової стійкості підприємства, централізоване управління фінансовим активами і наскрізний контроль матеріальних потоків,

що виражається в контролі витрат на всіх стадіях виробничого циклу, управлінні конкурентоспроможністю підприємства, підвищенням його інвестиційної (у тому числі інноваційної) активності.

В рамках теоретичної оцінки особливостей врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах інвестиційно-інноваційної економіки були виявлені і сформульовані умови, що визначають її формування (інституційні засади) і розвиток (організаційні принципи).

Під інституційними принципами розуміються умови, що створюють необхідний для безперервного управління фінансовою стійкістю підприємства організаційний контекст. Ці принципи формуються протягом досить тривалого періоду і впливають, насамперед, на створення в підприємстві норм і правил поведінки співробітників, які здійснюють управління фінансовою стійкістю підприємства за основними напрямками його діяльності. До інституційних принципів можна віднести: 1) стратегічну орієнтацію підприємства на збільшення його ринкової вартості; 2) участь всього персоналу підприємства у створенні вартості; 3) взаємопов'язаність діяльності у сфері фінансів з іншими видами діяльності підприємства; 4) забезпечення безперервності діяльності з управління фінансовою стійкістю підприємства; 5) узгодженість при прийнятті рішень про поточні (оперативні) і стратегічні орієнтири діяльності; 6) орієнтованість на очікування, облік нематеріальних факторів створення вартості; 7) застосування ресурсно-факторного підходу до управління фінансовою стійкістю підприємства в рамках еволюційної парадигми розвитку господарських систем; 8) варіативність стилів управління фінансовою стійкістю підприємства на різних стадіях його життєвого циклу.

Організаційні принципи визначають дії, які повинні послідовно виконуватися для впровадження та функціонування врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах інвестиційно-інноваційної економіки. До організаційних принципів можна віднести: 1) акцент на ключових процесах підприємства; 2) облік динамічності зовнішнього середовища на стадії переходу до інвестиційно-інноваційного соціально-орієнтованого типу економічного розвитку; 3) розробка врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю на основі оцінки фактичного ступеня фінансової стійкості підприємства; 4) систему мотивації, що підтримує діяльність з управління фінансовою стійкістю підприємства.

Врівноважену систему управління фінансовою стійкістю підприємства концептуально можна представити у вигляді моделі, яка описує сувору послідовність і зміст усіх необхідних і достатніх етапів формування і розвитку врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю: 1. Оцінка зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства (оцінка макрооточення, можливостей підприємства); 2. Розробка врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства (формулювання цілей, зіставлення планових з фактичними показниками, постановка задач); 3. Впровадження врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства (розробка механізмів реалізації, проведення структурних змін); 4. Контроль і оцінка (контроль виконання розроблених заходів, оцінка

досягнення заданого ступеня фінансової стійкості, коректування стратегічного і оперативного управління).

Розкривши сутність розглянутого предмета, виділивши основні етапи, доцільно визначити змістовну сторону кожного з виділених процесів.

У представленій моделі оцінка зовнішнього і внутрішнього середовища не відображається окремим етапом, а «очолює» весь процес управління. На нашу думку, оцінку, прогнозування і моніторинг зовнішнього оточення і потенціалу підприємства слід представляти окремо, у вигляді основи, на якій будується модель управління фінансовою стійкістю. Це пов'язано з тим, що оцінку всіх сфер діяльності суб'єкта господарювання необхідно здійснювати безперервно і, зазвичай, цей процес не виділяють в окремий етап.

Крім того, фактори макрооточення, на відміну від факторів внутрішнього середовища, не піддаються впливу, їх можна лише враховувати. При такому підході збільшується ступінь контролю над змінами в зовнішньому оточенні. З урахуванням отриманих результатів здійснюється розробка та впровадження зрівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства. А етап оцінки і контролю замикає процес управління фінансовою стійкістю підприємства в безперервний цикл.

Оцінка макрооточення включає виявлення зовнішніх факторів зниження ефективності діяльності, обумовлених причинами, не пов'язаними безпосередньо з діяльністю даного підприємства, що залежать від економічного і політичного стану України, світового фінансового ринку, структури та ситуації в галузі.

Зовнішні фактори ризику підприємства (чинники зниження ринкової вартості підприємства) доцільно оцінювати за такими параметрами:

А. Політична стабільність (політичний ризик, стан громадянських свобод, ступінь незалежності судової системи і юридичного захисту).

В. Інформаційна відкритість (свобода преси, рівень розкриття фінансової та бюджетної політики, вимоги лістингу на фондових біржах, ступінь використання IAS або US GAAP).

С. Відповідність законодавства про працю вимогам міжнародних стандартів регулювання трудових відносин (ратифікація Конвенції МОП, ефективність правозастосування, інституційна правоздатність).

Д. Корпоративна соціальна відповідальність.

Є. Ринкове регулювання і ліквідність (ринкова капіталізація і темп її приросту, щомісячні обороти біржових торгів, зростання кількості підприємств, які пройшли лістинг на біржі, ринкова волатильність, співвідношення прибутковості / ризик).

Ф. Ступінь відкритості економіки (іноземні інвестиції, торгова політика, ступінь державного впливу на аналізуєму галузь).

Г. Трансакційні витрати.

Н. Рівень розкриття інформації про екологічні, соціальні проблеми, а також в галузі корпоративного управління.

Оцінки макрооточення недостатньо для розробки системи управління фінансовою стійкістю підприємства. Необхідна оцінка потенціалу підприємства, виявлення ступеня фінансової стійкості (на базі інтегральної оцінки), визначення слабких і сильних сторін підприємства, можливостей і загроз, які вже мають місце або тільки зароджуються в її оточенні.

Ми пропонуємо наступний зразковий набір характеристик, вивчення яких дозволяє скласти перелік слабких і сильних сторін підприємства, а також список його можливостей і загроз, які вже мають місце або тільки зароджуються в оточенні підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Стратегічна оцінка сильних та слабких сторін, можливостей та загроз врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Можливості підприємства / Сильні сторони	Стратегічні варіанти / Слабкі сторони
Добре пророблена функціональна стратегія	Шляхи розширення асортименту продукції для задоволення більшої кількості потреб контрагентів
Адекватні фінансові активи	Здатність обслуговувати додаткові групи контрагентів або вийти на нові ринки чи нові сегменти ринку
Гарне враження, що склалося про підприємство у контрагента	
Визнаний лідер ринку	
Повна компетентність у ключових питаннях	Можливість швидкого розвитку у зв'язку з різким зростанням попиту на ринку
Економія на масштабах діяльності	
Власна технологія	Зниження торговельних бар'єрів на привабливих іноземних ринках
Вміння уникнути сильного тиску з боку конкурентів	Послаблення позицій підприємств-конкурентів
Більш низькі витрати	Вертикальна інтеграція
Найкращі рекламні компанії	Поява нових технологій
Перевірений менеджмент	Здатність використовувати навички та технологічні ноу-хау у випуску нової продукції
Досвід в розробці нових товарів	
Гарний досвід	Інші
Найкращі можливості діяльності підприємства	
Чудові технологічні навички	
Інші	
Слабкі сторони	Зовнішні загрози
Немає чіткого стратегічного напрямку розвитку	Вихід на ринок іноземних конкурентів з більш низькими витратами
Застаріле обладнання, низька прибутковість через високі ціни на енергоресурси та паливо	Зростання продажу продуктів-аналогів
Недолік управлінського таланту та вміння	Повільне зростання ринку
Відсутність певних здібностей і навичок в ключових областях діяльності	Несприятлива зміна курсів іноземних валют або торговельної політики іноземних урядів

Слабкі сторони	Зовнішні загрози
Стратегія підприємства, що погано зарекомендувало себе, внутрішні виробничі проблеми	Жорсткі законодавчі вимоги
Відставання в області досліджень і розробок	Висока залежність від зниження попиту і етапу життєвого циклу розвитку підприємства
Занадто вузький асортимент продукції, недостатній імідж на ринку, погана збутова мережа	Зростаюча вимогливість контрагентів
Незадовільна організація маркетингової діяльності	Зміна потреб та смаків контрагентів
Недолік коштів на фінансування необхідних змін у стратегії	Несприятливі демографічні зміни
Собівартість кожного виробу вище, ніж у основних конкурентів	Інші
Інші	

Оцінка зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства носить складний характер, вимагає обліку безлічі факторів. Оцінка, прогнозування і моніторинг зовнішнього середовища дозволяє виявити можливості та загрози, що стоять перед підприємством у процесі управління його вартістю. Оцінка внутрішнього середовища сприяє виділенню сильних і слабких сторін, що сприяють або перешкоджають підвищенню ринкової капіталізації, а, отже, підвищенню фінансової стійкості. На даному етапі необхідний розрахунок інтегрального показника ступеня фінансової стійкості, проведення факторної оцінки, що дозволяє визначити аспекти діяльності підприємства, які потребують коригування. Крім цього, з урахуванням прогнозу макроекономічних показників, представляється можливим за допомогою використання імітаційного моделювання розрахувати плановий рівень інтегрального показника ступеня фінансової стійкості, розглянути зміну значень драйверів вартості в майбутніх періодах.

Таким чином, ми розглянули початковий етап процесу побудови врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю. Узагальнимо схематично дії, що виконуються на етапі оцінки зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, і виділимо сукупність результатів, які необхідно отримати в якості вихідних даних для розробки системи управління фінансовою стійкістю (рис. 2).

Етап розробки врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства є центральною ланкою в розробленій моделі, так як тут приймаються важливі стратегічні рішення щодо вибору стилю управління фінансовою стійкістю з урахуванням стадії життєвого циклу, каналів комунікації, що формують очікування стейкхолдерів. Послідовна конкретизація обраного напрямку розвитку (мета (якісне вираження) => завдання (кількісне вираження)) дозволяє підвищити ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства і контроль за досягненням поставленої мети. Вхідною інформацією для виконання даного процесу служать стан економічного середовища, поточний стан підприємства, бажана динаміка індикаторів фінансової стійкості.

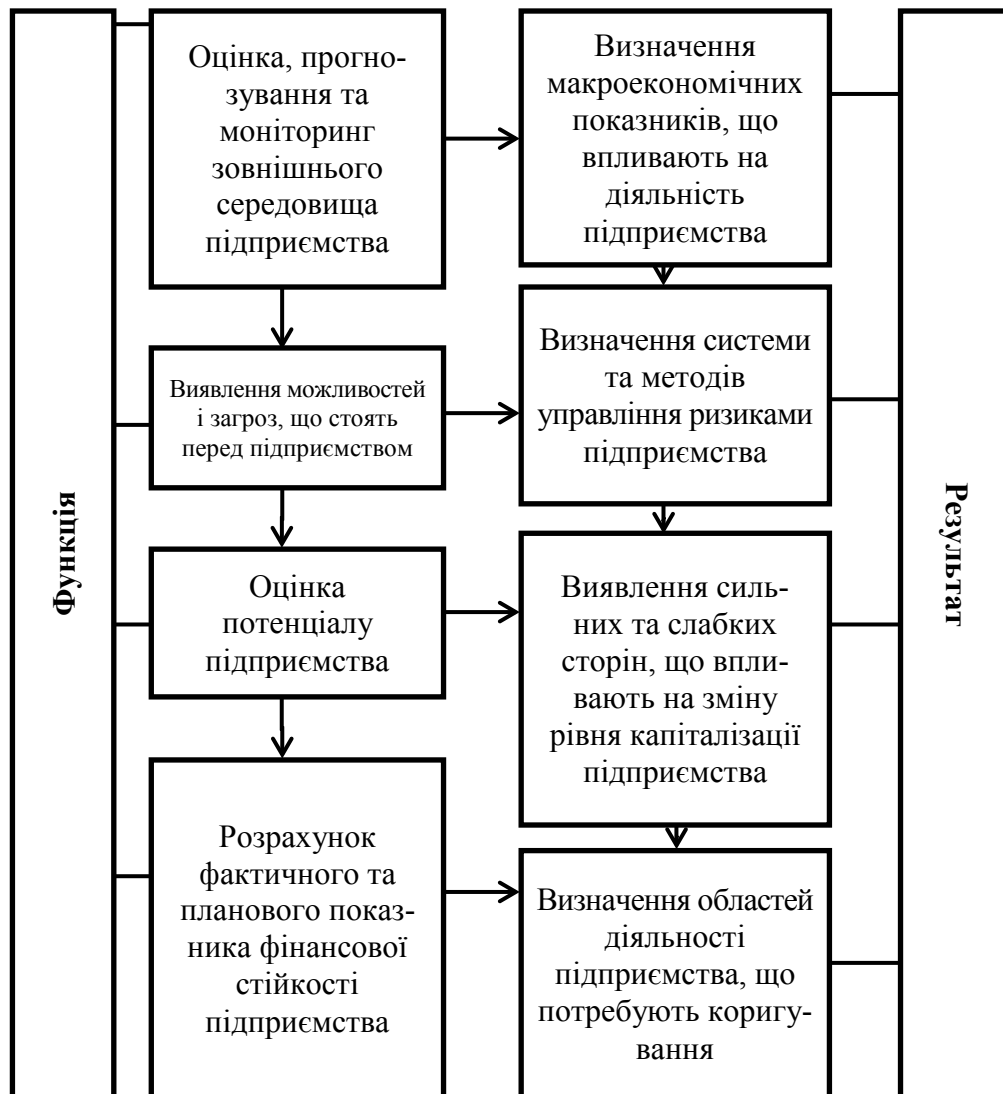

Рис. 2. Процес оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища промислового підприємства

Регламентуючими чинниками є нормативно-правова база, пріоритети керівництва, стратегічні цілі. Результат процесу - цільовий опис (стратегічна мета) та розробка плану заходів, здійснення якого приведе до досягнення бажаного стану підприємства. В даний процес, на наш погляд, необхідно включити оцінку реалістичності виконання поставлених завдань (критерієм виступає наявність необхідних і достатніх ресурсів (фінансових, кадрових, часових та ін.)) та вирішення конфліктів. У разі прийняття рішення про реалістичність відбувається затвердження, в іншому випадку – приймається рішення про зміну стратегічної мети, що призводить до її перегляду.

В процесі впровадження врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства потрібно здійснити розподіл оборотних та необоротних активів, узгодити за термінами і виконавцям основні заходи.

Механізм реалізації не представляється можливим бути уніфікованим, набір заходів буде залежати від стану зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. У разі виявлення проблем в інвестиційно-інноваційній діяльності, засоби будуть спрямовані на вирішення проблеми низької ефективності інвестиційно-інноваційних проектів, підвищення інвестиційного потенціалу, забезпечення подальшого розвитку, решта – на підтримку досягнутого рівня фінансової безпеки і кредитоспроможності.

Велике значення для промислового підприємства при управлінні фінансовою стійкістю має облік факторів ризику. Але якщо проблеми прогнозування та оцінки фінансової стійкості на сьогоднішній день в якійсь мірі вирішені, то мінімізація ризику зниження фінансової стійкості промислового підприємства викликає труднощі.

Враховуючи унікальність кожного підприємства, логічно, що склад факторів ризику зниження фінансової стійкості у кожного з них буде специфічний, хоча в такому наборі обов'язково присутні і загальні види ризиків. Фінансовому менеджеру слід використовувати, на нашу думку, своє професійне судження, щоб оцінити ризики зниження фінансової стійкості підприємства і розробити процедури, необхідні для зниження даної групи ризиків до прийнятного рівня. Оцінка основних підходів до мінімізації несприятливого впливу факторів ризику зниження фінансової стійкості і їх фінансових наслідків дозволяє нам виділити ряд загальних процедур управління ризиками зниження фінансової стійкості підприємства, що базуються на класичних прийомах (рис. 3):

1. Ухилення від ризику – надає можливість повністю уникнути впливу факторів ризику на кожному з етапів життєвого циклу підприємства шляхом відмови від ризику: підвищення якості активів, рентабельності, ліквідності, диверсифікація діяльності, своєчасне розкриття інформації; відмова від неперевірених аудиторів, фінансових консультантів, PR-агентств, юристів;

2. Мінімізація ризиків – дозволяє зменшити несприятливі наслідки за рахунок проведення превентивних заходів: створення системи резервів; дотримання вимог законодавства; створення системи корпоративного управління;

3. Передача ризику – відповідальність за зниження можливості виникнення несприятливих подій покладається на сторонню організацію: страхування; хеджування ризиків похідними цінними паперами.

Вибір методів управління ризиками зниження фінансової стійкості підприємства повинен проводитися на основі ретельної оцінки наявних альтернатив, при цьому необхідно враховувати такі основні фактори:

- макроекономічні (враховувати грошово-кредитну, податкову політику держави);
- правові (нормативно-правові акти, що регулюють діяльність підприємств окремих галузей економіки);

- організаційні (технологічні можливості, стадію життєвого циклу підприємства);
- фінансові (відносні витрати (прямі і непрямі)).

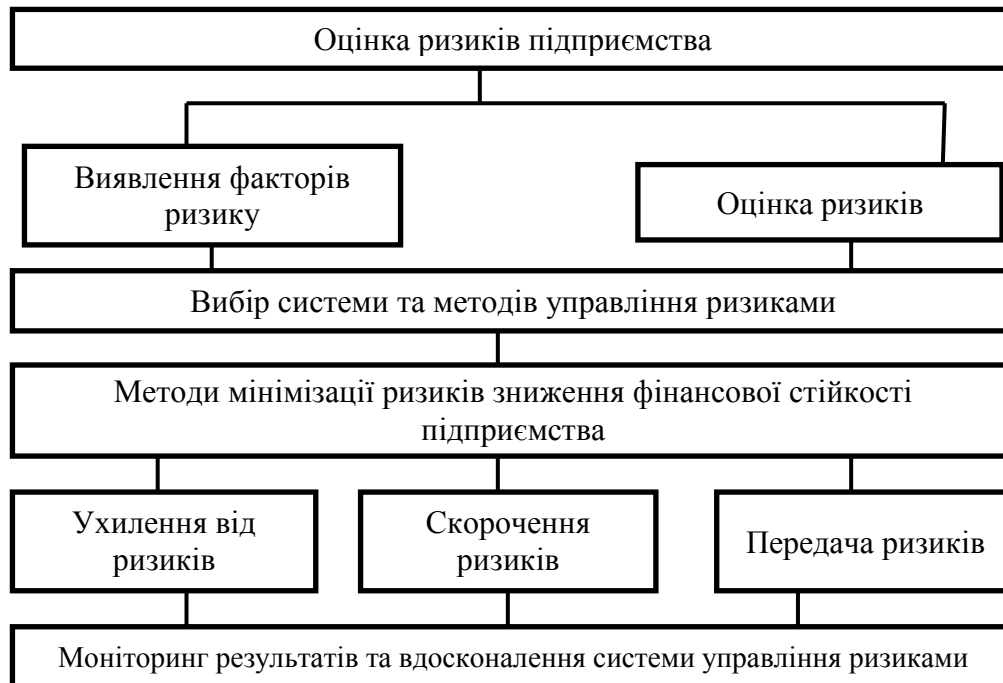

Рис. 3. Система управління ризиками зниження фінансової стійкості підприємства

Етап моніторингу результатів і вдосконалення системи управління ризиками зниження фінансової стійкості підприємства повинен забезпечувати гнучкість управління ризиками, а також динамічний характер цього процесу з метою адаптації до зміни умов функціонування навколишнього середовища і сукупності факторів ризику, що впливають на діяльність підприємства.

Завершальним процесом формування врівноваженої системи управління фінансовою стійкістю підприємства є етап контролю і оцінки, основна мета якого полягає у своєчасному виявленні відхилень від заданого напрямку, ефективному досягненні поставлених завдань у встановлені терміни, що передбачає інтеграцію оперативного і стратегічного управління в єдиний безперервний процес.

Таким чином, збалансована система управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах інвестиційно-інноваційної економіки передбачає задоволення такими принципами:

- цілеспрямованість, яка полягає в тому, що характеристика будь-яких змін до фінансової стійкості підприємства повинна оцінюватися з

точки зору пріоритетності кінцевої мети діяльності, яка полягає у зростанні добробуту власників підприємства;

- комплексність і взаємопов'язаність, які полягають в охопленні всіх сфер діяльності підприємства, так як його діяльність багатогранна, втрата вектора сталого розвитку визначається не тільки фінансовою складовою;

- динамізм (необхідно враховувати зміни, що відбуваються у зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства);

- узгодженість, яка вимагає при прийнятті фінансових рішень враховувати поточні (оперативні, тактичні) і довгострокові орієнтири діяльності підприємства;

- інноваційність, яка полягає у вимозі використання процесів створення, придбання і впровадження результатів інвестиційно-інноваційної діяльності для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Перевага запропонованої системи управління фінансовою стійкістю підприємства полягає в тому, що в результаті її використання фінансові підрозділи мають комплексну оцінку сукупності факторів, що впливають на рівень фінансової стійкості підприємства, у відповідності зі стратегією на будь-яких рівнях управління і пов'язують різні функціональні області, як, наприклад, управління персоналом, фінанси, маркетинг. Спроби управління фінансовою стійкістю підприємства однобічно, тільки з позиції управління структурою капіталу, без урахування взаємозв'язків різних функціональних областей в розвитку суб'єкта господарювання роблять украй скрутним успіх у досягненні стійкості в розвитку діяльності підприємства.

Отже, значущою умовою переходу української економіки до інвестиційно-інноваційного соціально орієнтованого типу розвитку є макроекономічна стабільність і стійкість. Для успішної адаптації підприємств до інвестиційно-інноваційного типу розвитку важлива забезпеченість ресурсами, в тому числі фінансовими, причому передбачається наявність необхідного потенціалу для реалізації інновацій. Високотурбулентне зовнішнє середовище підвищує вимоги до якості фінансового управління підприємствами, актуальним стає впровадження моделі стратегічного фінансового управління, що забезпечує стійке зростання вартості підприємства на основі забезпечення фінансової стійкості.

Визначення фінансової стійкості економічних суб'єктів, які виступають в якості об'єктів інвестування, відноситься до числа важливих проблем у стратегічному фінансовому управлінні, так як недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності суб'єкта господарювання і відсутності у нього коштів для розвитку діяльності, а надлишкова – буде перешкоджати розвитку підприємства та впровадженню інновацій, обтяжуючи його витрати зайвими запасами і резервами.

Характеризуючи сучасний стан фінансової стійкості підприємств, можна констатувати ситуацію замкнутого кола: з одного боку, підприємства в силу сильного впливу з боку екзогенних чинників, що перешкоджають зростанню інвестиційного капіталу, відчувають гострий дефіцит інвестиційних ресурсів, з іншого боку, внаслідок дефіциту інвестиційного капіталу

складається вкрай несприятливе для інноваційної діяльності зовнішнє середовище, яке, в свою чергу, виступає причиною інвестиційної непривабливості окремих господарюючих суб'єктів.

Висновки. Фінансова стійкість підприємств визначає причини, які в процесі реалізації інноваційних проектів трансформуються в слідство. Фінансова стійкість впливає на формування і використання джерел фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності та впливає на інноваційний розвиток економіки регіону і країни в цілому. Саме фінансова стійкість відкритих економічних систем на мікрорівні є основою створення інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів і країни в цілому, що забезпечує їх стійке економічне зростання.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. – К.: Знання, 2004. – 654 с.

Abstracts

Maslennikov E.I., Butenko A.I.

Balanced financial stability control system of industrial enterprises

The article analyzes and presents the basic methods of evaluation, management and control of financial stability of the industrial enterprise and identifies factors affecting the level of financial stability.